

בינת המשפט

ענייני ממונות אקטואליים

בס"ד, גליון תרל"ט, פרשת דברים-חזון, תשפ"ה

מאת: יצחק בירך דסקל – דיין ומורה צדק

טל: 03-5740046 y.b.daskal@gmail.com

שידוך ללא קניין, האם חייבים לשלם מה שהתחייבו

ובו יבואר: א. מחותנים שסיכמו ענייני הכספים, ועמדו ועשו קידושין, האם חלו חיובי הממון. ב. מה הדין אם היה הפסק בין התחייבות הממון לקידושין. ג. מה הדין אם סיכמו ענייני הכספים ועמדו ועשו שידוך, האם חל חיובי הממון. ד. האם "מזל וברכה" הוי קניין סיטומתא. ה. האם שתיית 'לחיים' בגמר מקח, הוי קניין סיטומתא. ו. האם שתיית 'לחיים' בווארט הוי קניין סיטומתא. ז. מדוע לפני הרבה שנים, שתיית 'לחיים' בווארט לא היתה קניין, והיום זה קניין.

הנידון

"בתי התארסה בשעה טובה ומוצלחת עם בחור מאנ"ש מהחסידות שלנו. בחסידות שלנו לא נוהגים לעשות תנאים בקניין, רק שתינו לחיים, ואפילו לא נתנו תקיעת כף. כל צד הבטיח סכום כסף גדול. לצערי אני לא מסוגל לעמוד בהתחייבות, ואמרתי למחותן, שכיון שלא עשינו קניין, אני לא חייב לשלם סכום זה, המחותרן טוען ששתיית לחיים אצלנו זה הקניין. האם הוא צודק בדבריו."

תשובה

כיון שמנהג ישראל לעשות שידוכים בפרסום גדול, ושומרים בסוד את השידוך עד לאחר שתיית לחיים, ומיד לאחר מכן מפרסים, זו הוכחה גדולה ששתיית לחיים היא גמר השידוך, וכיון שחיוב הממונות בין הצדדים הוא עיקר השידוך, וכל שידוך תלוי בהתחייבות הממון, ממילא מוכח ששתיית לחיים היא גמר דעת הצדדים על השידוך, ועל התחייבות הממון.

ביאור התשובה

התחייבות תנאים אין צריך קניין

המקור שהתחייבות תנאים אין צריך קניין, הוא בקידושין (ט, ב) ובעוד מקומות בש"ס (מועד קטן יח, ב. כתובות קב, א) דגרסינן: "אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מדעת שניהן; מאי לאו שטרי אירוסין ונשואין ממש! לא, שטרי פסיקתא; וכדרב גידל אמר רב, דאמר רב גידל אמר רב: כמה אתה נותן לבנך, כך וכך, לבתך, כך וכך, עמדו וקדשו - קנו, הן הן הדברים הנקנים באמירה" ע"כ.

ופירש רש"י וז"ל "שטרי פסיקתא - התנאים שביניהם וממון שפוסקין זה לזה: באמירה - בלא קניין. שהקידושין הן גמר הדבר, דבההיא הנאה דקא מתחתני אהדדי, גמרי ומקני. ובאותן התנאים קאמר, שהעדים אין רשאים לכתוב עליהם שטר אלא מדעתם, דניחא להו שתהא כמלוה על פה ולא כמלוה בשטר" עכ"ל.

מבואר ברש"י שמחותנים שמסכמים ביניהם כמה כל אחד יתן, ולא עשו קניין, ולאחר מכן עשו קידושין, התחייבו הצדדים זה לזה בלא קניין, והטעם בזה, כיון שקניין הוא ראייה לגמירות דעת, ובמקום שאנן סהדי שיש גמירות דעת אין צריך קניין, וחז"ל ירדו לסוף דעת המחותרנים, שבהנאה הזאת שהם מתחתנים יחד גומרים ומקנים זה לזה את ההתחייבות שלהם בלא קניין, אבל יש הבדל בין אם כותבים עדים וחותמים על זה, ובין שלא כותבים. דאם כותבים העדים וחותמים נעשה התחייבות בשטר, וגובה ממשעובדים, אבל אם לא כתבו הוי התחייבות בעל פה ואינו גובה ממשעובדים, ואין העדים רשאים לכתוב ללא דעת שניהם, שמא אחד מהם אינו רוצה שתהיה התחייבות בשטר.

העולה מזה: שני מחותנים שסיכמו ביניהם כמה יתן כל אחד, ומיד לאחר מכן עשו קידושין, חל ההתחייבות גם בלא קניין. שבהנאה הזאת שמתחתנים יחד, גומרים ומקנים זה לזה את ההתחייבות שלהם בלא קניין.

מה הדין אם לא קידשו מיד לאחר שפסקו

הנה נתבאר שאין צורך בקניין אם פסקו ביניהם כמה להתחייב ומיד עמדו וקדשו. ויש לבאר מה הדין אם הסכימו כמה לתת, והיה הפסק בין ההסכמה לבין הקידושין, כמו שנוהגים היום שעושים שידוך ומתחייבים זה לזה, ולאחר כמה חודשים ולפעמים זמן רב, עושים קידושין ונישואים.

ובאמת נחלקו בזה רבותינו הראשונים, ומובא בבית יוסף שם וכתב בפתחי חושן (חלק ט ירושה ואישות, פרק ו, הערה ד) וז"ל "בשיטה מקובצת (בכתובות דף קב ע"ב) נחלקו הראשונים בזה, שיש אומרים דדוקא כשקידשה באותו מעמד, אבל כל שלא באותו מעמד אין הפסיקה מועלת, ויש אומרים שאפילו לא באותו מעמד, דכל שקידשה אח"כ אמרינן שעל דעת הפסיקה הקודמת היו הקידושין, וזה תלוי בכ' התירוצים בהא דפוסק מעות לחתנו. והטור סתם וכתב

בינת המשפט

עניני ממונות אקטואליים

אלא שדנו האם חייב קנס מחמת הבושה, עיין שו"ת תשורת ש"י מהדורא קמא סימן רלז, וכן עיין שו"ת אמרי יושר חלק ב סימן קכב ועוד. הנה מבואר שאם לא עשו קניין ועמדו ונשתדכו לא מהני אמירת הדברים כקניין.

העולה מזה: אם לא עשו קניין ועמדו ונשתדכו לא מהני אמירת הדברים כקניין, דדוקא אם עמדו וקידשו חל החיוב כקניין.

האם שתיית לחיים בשידוך יש לה דין קניין – שיטות הסוברים דלא הוי קניין

אבל בנידון דידן ששתו לחיים, יש לברר האם שתיית לחיים הוי קניין, וראיתי בספר אהבת עולם (חושן משפט, אות קלט) שכתב בשאלות ששאלו את מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, וז"ל "מנהג הסוחרים בקנין. נשאל רבים בשיעור (עיין הערות קידושין דף ג' שילהי וד"ש תשנ"ז) אם המנהג של סוחרים ב"בורסא" שאומרים מזל וברכה אי קני כדין סיטומתא, והשיב דלא קני, דהרי כתב הרא"ש בדין סיטומתא זהו רק במעשה אבל לא כשזה רק בדיבור. עוד נשאל רבים במקום שנוהגין ששתיית לחיים זהו גמר הדבר אי מהני לקנות כדין סיטומתא, וכמו דמהני תקיעת כף הגם שאין עושה שום מעשה בחפץ הנקנה, והשיב רבינו דלא קני, דדוקא דבר שאין עושין אותו אלא בשביל קנין מהני לקנות, אבל שתיית לחיים שותים גם סתם, ולכך אף שקבעוהו לקנין ל"מ לקנות" עכ"ל.

וכבר קדם בזה בכסף הקדשים (חושן משפט סימן רא סעיף א) וז"ל "וכל שהסוחרים עושים כן על דעת הקנאה וגמר מקח, הו"ל סטומתא, ומה שנוהגים לשתות אינו בבחינת סטומתא, והוא רק בבחינת ונשבע לחם ונהיה טובים. שיהיה עין טובה ביניהם, זה במעות וזה במקחו, וכמו שאמרו חז"ל הנוטל פרוטה מאיב ז"ל נתברך מצד שהי' נותן בעין יפה וטובה. וכ"ה במכר שעל ידי שהמקח בעין טובה ביניהם יש ברכה ובעם בני ישראל הוא התעוררות ברכה ביותר מצד שמברכים להש"י על ההנאה והמברך מתברך כידוע" עכ"ל.

ומקורו בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג (דפוס פראג סימן תשל) וז"ל "דין זה נשאל למורי, אדם השכיר לבעל הבית לתת לו מזונות בג' זקוקין לשנה, ואכל עמו שבועים קודם התנאי, ולאחר שבועים עשו התנאי, [א"ל הא חדרי' לצרכך וסבר וקבל] ואכלו ביניהם ג' פשיטים כמו שעושי' [ליינקויף] ולאחר מכאן חזר בו ורצו להביא ראי' מסיטומתא באתרא דנהיגי למקני קני, והשיב מורנו דאינו דומה, [ליינקויף] אינו דרך לקנות בו אלא גוים, והוי דברים בעלמא ויכול לחזור בו". עכ"ל.

וכן כתב בספר משפט הקניין (קניין סיטומתא, שתיית לחיים) בדעת

דדוקא כשקידשו מיד ולא הפסיקו בדברים אחרים, אבל הפסיקו בדברים אחרים לא, ותמה הב"י למה סתם להלכה כדיעה זו, ומדברי הב"ח נראה דמשום שלא הכריע כתב שאין להוציא ממון, עיין שם, והרמ"א הביא דברי הטור, וכתב הבי"ש (סק"ז) שאפילו לא קידשו מיד, אלא בשעת הנישואין הזכירו התנאי נמי מהני, ובבאה"ט (סק"ז) כתב עוד בשם (הרמ"ע) [המבי"ט] שאם נכתבו התנאים בשטר, אפילו לא קידשו מיד מהני, ומדברי התוס' (כתובות דף נג ע"א ד"ה השתא) מדייק הבאה"ט דלא משמע כן, ועי' אבני מלואים (סק"ג) עכ"ל.

וכן כתב ערוך השולחן (אבן העזר סימן נא סעיף ז) וז"ל "יש מרבתינו שסבורים דדברים הנקנים באמירה אינו אלא כשקידשה מיד מתוך התנאים ולא הפסיקו בדברים אחרים, דכן משמע לשון חז"ל ועמדו וקידשו, דמשמע שמתוך הדברים קידשה, או אפילו קידשה לאחר זמן, רק שהזכירו התנאים בשעת הקדושין דזהו כקידשה מתוך הדברים [תוס' כתו' ק"ט א], אבל קידשה לאחר זמן ולא הזכירו התנאים, או שהפסיקה היתה אחר הקדושין אין נקנין באמירה, ולפי מה שכתבתי בשם הרמב"ם דאפילו בנשואין מהני, משמע דלא ס"ל כן, אם לא שנדחוק לומר דגם קודם הקדושין עשו הפסיקה והזכירה בשעת נשואין אבל לא משמע כן, דבאמת יש מרבתינו שחולקים בזה [ש"מ בשם ר"י], דלעולם כל שקידשו על דעת תנאים הראשונים הוא, וזה דנקיט הש"ס לשון ועמדו אינו מוכח כלום, דלשון הש"ס כן הוא בכ"מ [שם ע"ג: ק"ז ב] אבל הטור והש"ע סתמו כדיעה ראשונה, ולפ"ז לא שייך אצלינו דין זה, שאנו מקדשין תחת החופה, ואין מדרך להזכיר הפסיקות סמוך לחופה ממש" עכ"ל.

הנה נתבאר, דלמעשה אין להוציא ממון אם לא עשו קניין, דאין להוציא ממון בזמנינו על פי זה, שהם דברים הנקנים באמירה כיון שאין נוהגים לפסוק את התנאים סמוך לחופה.

העולה מזה: שני מחותנים שסיכמו ביניהם כמה יתן כל אחד, ולאחר זמן עשו קידושין, נחלקו הראשונים אם חלה ההתחייבות, דדוקא אם מיד עמדו וקידשו חל בלא הפסק. לכן בזמנינו אין להוציא ממון על פי זה.

עמדו ושידכו

יש לברר מה הדין אם הסכימו על התחייבות הממון ולא קידשו, אבל עמדו ושידכו, האם בזה גם מתחייבים, והנה בשו"ת מהר"ש הלוי (חושן משפט סימן ה) פסק שדוקא אם עמדו וקידשו ולא שידכו בלבד, והביאו להלכה הבאר היטב (אבן העזר נא, ד), וכן הוא מבואר בכל הפוסקים שאם שדכו בלא קניין, אין חייבים לקיים מה שסיכמו,

בינת המשפט

עניני ממונות אקטואליים

לקנות דשלב"ל, אבל בשו"ת מרן החת"ס חחור"מ סי' ס"ו ד"ה ומ"ש מעלתו מובא בפת"ש שם סק"א וסק"ב, העלה דסיטומתא קונה גם בדשלב"ל, עיי"ש שמיישב ומיישר שמש"כ בהגהות מרדכי לא יסתור את מה שכתב בשו"ת הרא"ש כלל י"ג סימן כ, וכך יש להבין גם מהגרעק"א שם. וקנין סיטומתא אעפ"י שביסודו אינו מדאורייתא כי אם מתקנת חז"ל מ"מ קונה ומחייב מדאורייתא, כדביאר שם בפת"ש סק"א והוכיח כן משו"ע אהע"ז סי' כ"ח ב"ש סקל"ה שכתב שקידושי אשה במעמד שלשתן מקודשת מדאורייתא, אע"ג דעצם קנין מעמד שלשתן אינו מדאורייתא, כקנין סיטומתא שאינו מדאורייתא, ואם כן אם אשה מתקדשת במעמד שלשתן מכ"ש דסיטומתא כשתיית לחיים או שבירת צלחת הוה קנין על כל פנים להתחייבויות הממוניות ונישואי, כי מעיקרא ובכגון דא ולשם כך קבעו חז"ל קנין סיטומתא, והן הנה מדרכי התגרין לאשר ולקיים כל הסכם שסוחרים מתחייבים ביניהם, כלומר דעת קונה ודעת מקנה, ה"ה בשידוכין".

"ואף לדעת התוס' קידושין ס"ג ע"א ד"ה כגון, ששטרי שידוכין אפילו הנעשים בקנין סודר קלישא להו תוקפם כיון דהוה דשלב"ל, אא"כ כתוב בו מעכשיו, היינו רק בקנין סודר, אבל בקנין סיטומתא יתחייב גם בדשלב"ל, וכדמשמע מתוס' ב"מ ס"ו ע"א ד"ה ומניומי שכתבו, וז"ל מיהו קנס שעושין בשעת שידוכין מהני אפילו לא קנו בבי"ד חשוב, כיון שנוהגין בו כל העולם, מידי דהוי אסיטומתא דקניא עכ"ל. ומדעתא דנפשי אמינא, דלא רק שתיית לחיים הוה קנין סיטומתא, אלא ה"ה כל סוג של פרסום שידוכין כמודעה בכתבי עת וכדומה הוה כהתחייבות בסיטומתא, כי דרך העולם לפרסם שידוכין רק אחרי החלטת גמורה לישאנה, ומדפירסם ש"מ שהסכים לשידוך להתחייבויות הממוניות שהם חלק בלתי נפרד מהשידוך, וכאבר שהנשמה תלויה בו" עכ"ל.

תוכן דבריו, דההתחייבות הממונית בין הצדדים, היא חלק בלתי נפרד מהשידוך, וללא ספק כל שידוך תלוי בהתחייבות הממונית, שהם עקרי הדברים בכל שידוך, והתחייבות על השידוך כוללת ממילא את ההתחייבות הממוניות, דבלי התחייבות אלו לא היה השידוך, ובשתיית לחיים הצדדים מפרסמים שהסכימו והחליטו על השידוך, והרי זה ממש התחייבות על השידוך מדין סיטומתא, דמהני אפילו בדבר שלא בא לעולם, ודינו כדין קניין דאורייתא, וכיון שההתחייבות הממונית היא בלתי נפרדת מההתחייבות על עצם השידוך, כיון שחל התחייבות השידוך מדין סיטומתא, ממילא חל התחייבות על הממון.

העולה מזה: שיטת ה"בתים לבדים", דההתחייבות הממונית בין הצדדים, היא חלק בלתי נפרד מהשידוך, ובשתיית לחיים

משפט (אות לד) וז"ל "הנה כבר כתב מהר"ם מרוטנבורג בתשובות סימן תשל, דבימי קדם נהגו לגמור עיסקא על ידי אכילה ושתייה, וכתב דלא מהני מנהג זה לסיטומתא, וכן העלה בהגהות כסף הקדשים והעטרת צבי סימן רא דלא מהני סיטומתא במה שנהגו לשתות, והוא רק בבחינת (ירמיהו מד, יז) ונשבע לחם ונהיה טובים, שתהיה עין טובה ביניהם, זה במעות וזה במקחו, שע"כ יש ברכה, ומקור מנהג זה כתב בספר מנחת אשר (בראשית סימן ל) דהוי במעשה מכירת הבכורה שמכר עשיו ליעקב, דהנה בקצה"ח סי' רעח ס"ק י ועוד רבים מהאחרונים כתבו להקשות כיצד מהני מכירת הבכורה ליעקב, הא הוי דבר שלא בא לעולם כ"ז שלא מת האב לזכות פי שנים בירושה, והספורנו ביאר דמיירי שעשו שם קנין חליפין, ולפי"ז מבואר דבקנין חליפין יש פוסקים שכתבו דמהני אף בדשלב"ל, ולפי"ז מבואר דבקנין חליפין יש פוסקים שכתבו דמהני אף בדשלב"ל, והרשב"ם (בראשית כה, ל) ביאר דמכר לו עשיו את הבכורה בדמים, ואח"כ נתן לו יעקב עדשים כמנהג בני אדם לקיום הדבר, וכ"מ ברד"ק, ונראה כוונתם לקנין סיטומתא דבכך נהגו, ומ"מ לדינא נת' מדברי הפוסקים שאין מועיל כן" עכ"ל. הנה מבואר דלרשב"ם הוי קניין סיטומתא בזה, אבל להלכה לא הוי קניין סיטומתא בזה.

העולה מזה: אמירת "מזל וברכה" אינו קניין סיטומתא, כיון שאינו מעשה, וקניין סיטומתא אינו בדיבור. ומכל מקום גם שתיית לחיים אינו קניין סיטומתא, כיון שעושים זאת רק כדי שתהיה עין טובה ביניהם, ולא לשם גמור מקח.

האם שתיית לחיים בשידוך יש לה דין קניין – שיטת "בתים לבדים"

אבל בספר "בתים לבדים" (סימן ד' סעיף כג) כתב, וז"ל "שתיית לחיים או שבירת צלחת בגמרו של שידוך, או מה שהחתן נותן מתנות לכלה בגמרו של שידוך, או קריאת שטר תנאים ברבים הוי קנין גמור" ע"כ. הנה כתב בפשיטות ששתיית לחיים מהני כקניין, והאריך להוכיח זאת, וז"ל (בגלי הים, הערה סז) "כי שתיית לחיים או שבירת צלחת, הן הנה מהדרכים שבהן מודיעים הצדדים ומפרסמים הסכמתם הן לעצם השידוך, והן להתחייבויות ביניהם, ועיין היטב שו"ע אהע"ז סי' נ' ב"ש סקט"ו בענין תשלומי קנס בניתוק שידוך שאחרי הפרסום, הוה כסמיכת דעת".

"וחילי, דשתיית לחיים ושבירת צלחת תוקפן מדין קנין סיטומתא, המבואר בחור"מ סימן ר"א שמחייב כקנין דאורייתא, ואע"ג דבקצה"ח שם ועוד נקטו כדעת הגהות מרדכי דסיטומתא לא מהני

בינת המשפט

ענייני ממונות אקטואליים

ששתיית לחיים בווראט היא חלות גמר הדבר, ובדאי לא גרע מקניין סיטומתא.

העולה מזה: כיון שמנהג ישראל לעשות שידוכים בפרסום גדול, ושומרים בסוד את השידוך עד לאחר שתיית לחיים, ומיד לאחר מכן מפרסים, זה הוכחה גדולה ששתיית לחיים היא גמר השידוך, וכיון שחיוב הממונות בין הצדדים הוא עיקר השידוך, וכל שידוך תלוי בהתחייבות הממון, ממילא מוכח ששתיית לחיים היא גמר דעת הצדדים על השידוך, ועל התחייבות הממון, וכשיטת בתים לבדים.

דינים העולים:

א. שני מחותנים שסיכמו ביניהם כמה יתן כל אחד, ומיד לאחר מכן עשו קידושין, חל ההתחייבות גם בלא קניין. שבהנאה הזאת שמתחננים יחד, גומרים ומקנים זה לזה את ההתחייבות שלהם בלא קניין.

ב. שני מחותנים שסיכמו ביניהם כמה יתן כל אחד, ולאחר זמן עשו קידושין, נחלקו הראשונים אם חלה ההתחייבות, דדוקא אם מיד עמדו וקדשו חל בלא הפסק. לכן בזמנינו אין להוציא ממון על פי זה.

ג. אם לא עשו קניין ועמדו ונשתדכו לא מהני אמירת הדברים כקניין, דדוקא אם עמדו וקידשו חל החיוב כקניין.

ד. אמירת "מזל וברכה" אינו קניין סיטומתא, כיון שאינו מעשה, וקניין סיטומתא אינו בדיבור. ומכל מקום גם שתיית לחיים אינו קניין סיטומתא, כיון שעושים זאת רק כדי שתהיה עין טובה ביניהם, ולא לשם גמר מקח.

ה. שיטת ה"בתים לבדים", דההתחייבות הממונית בין הצדדים, היא חלק בלתי נפרד מהשידוך, ובשתיית לחיים הצדדים מפרסמים שהסיכמו והחליטו על השידוך, והרי זה ממש התחייבות על השידוך מדין סיטומתא, דמהני אפילו בדבר שלא בא לעולם, ודינו כדין קניין דאורייתא.

ו. נראה לעניות דעתי - כיון שמנהג ישראל לעשות שידוכים בפרסום גדול, ושומרים בסוד את השידוך עד לאחר שתיית לחיים, ומיד לאחר מכן מפרסים, זה הוכחה גדולה ששתיית לחיים היא גמר השידוך, וכיון שחיוב הממונות בין הצדדים הוא עיקר השידוך, וכל שידוך תלוי בהתחייבות הממון, ממילא מוכח ששתיית לחיים היא גמר דעת הצדדים על השידוך, ועל התחייבות הממון, וכשיטת בתים לבדים.

הצדדים מפרסמים שהסיכמו והחליטו על השידוך, והרי זה ממש התחייבות על השידוך מדין סיטומתא, דמהני אפילו בדבר שלא בא לעולם, ודינו כדין קניין דאורייתא.

הנראה לעניות דעתי בזה

ואע"פ שראינו שהפוסקים סוברים ששתיית לחיים אינו קניין סיטומתא, מכל מקום לעניות דעתי צדקו דברי "הבתים לבדים" בזה. דהנה מבואר בשדי חמד (כרך רביעי, מערכת בכור בהמה, אות ה, עמ' תשצט) דאם נהגו לשתות לחיים לשם קניין הוי קניין סיטומתא, והוא סברא פשוטא, דכבר נתבאר דכל הטעם שלא הוי קניין הוא מדברי המהר"ם שנהגו לשתות כדי לאחל הצלחה ולא עבור קניין, אבל אם נקבע מנהג לשתות לחיים בגמר הדבר, בודאי הוי קניין סיטומתא, דהרי שתיית לחיים הוא מעשה, וכל מעשה שקבעו לגמר קניין הוא קניין סיטומתא.

והנה בזמנינו נוהגים בקפידה גדולה מאד שלא לפרסם השידוך רק לאחר שתיית לחיים, ובכל מקום יודעים, ששתיית לחיים בשידוך הוא גמר הדבר, וכידוע שעניין שידוך נעשה בצנעה גדולה לפני הגמר, ומיד לאחר גמר יש עניין לפרסם הדבר, כמו שכתב הרא"ש (שו"ת הרא"ש כלל לה סימן ד) שנהגו ישראל לעשות ענייני נישואין בפרסום, ושתיית לחיים היא בלבד הזמן לפני הפרסום ולאחר הפרסום, הרי זה מוכח יותר ממאה עדים שמנהג ישראל תורה, ששתיית לחיים בשידוכין היא לשם גמר הדבר, ואין זה סתירה למה שכתבו הפוסקים לעיל ששתיית לחיים אינה קניין סיטומתא, דהם לא מדברים מענייני שידוכין כלל, אלא מקניין מקח וממכר בין סוחרים, ומה שכתבו הפוסקים שאין קניין בשידוכין, היינו כשלא עושים שתיית לחיים לגמר, אבל לאחר שכבר נהגו לעשות שתיית לחיים לגמר, והיא הדבר שגומר את השידוך, אין לך קניין סיטומתא גדול מזה, אפילו במקום שנוהגים לאחר מכן לעשות תנאים, מכל מקום גמר הדבר הוא בשתיית לחיים גם ללא קניין, וכיון שאין גמר שידוך בלי התחייבות ממון, והם תלויים זה בזה לגמרי, ממילא התחייבות הממון חלה בקניין סיטומתא מיד בשתיית לחיים.

וראיה גדולה לזה, דכתב בספר נטעי גבריאל (שידוכים ותנאים, פרק מא, עמוד תיג) וז"ל "ושמעתי מפי הגאון ר' ישראל וועלץ זצ"ל, שלפני המלחמה היו יודעים שעד התנאים ליכא עדיין שידוך ויכולים להתחרט ולשנות דעתם, מה שאין כן בזמננו כולי עלמא יודעים שאין חוזרים לכן חל החרם" עכ"ל, הנה זה מבאר מדוע כל הקדמונים כתבו שבלא קניין לא חל כלום, כי כך נהגו, אבל בזמנינו המנהג שהתקבל